

Ana dili: milli kimliyin və dövlətçiliyin əsası...

Prezident İlham Əliyev: Bizim dilimiz böyük xalqın dilidir

Qloballaşma dövründə milli dövlətlər və ayrı-ayrı xalqlar üçün bir sıra mühüm çağırışlar yaranıb ki, onlardan biri də ana dilinin qorunması ilə bağlıdır. Dünyanı bir ovuc içinə sığdıran internetin sürətlə inkişafının nəticəsi olaraq integrasiyanın intensivləşməsi milli dillər üçün böyük təhdidlər yaradır.

Belə bir şəraitdə hər bir dövlət, hər bir xalq öz dilini qorumaq qayğısına qalmalıdır. Təsədüfi deyildir ki, Prezident İlham Əliyev indiki şəraitdə ana dilinin qorunması məsələsini həm noyabr ayının 3-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illik yubileyi münasibətilə keçirilən iclasda, həm də yanvarın 5-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində bütün ciddiliyi ilə gündəmə gətirib.

Azərbaycan dili çox zəngin, çox melodik və gözəl dildir

Bu gün Azərbaycan dili müstəqil respublikamızın rəsmi dövlət dili statusuna malikdir. Dilimizin bugünkü inkişaf səviyyəsinə çatmasına və yüksək status qazanmasına isə uzun yol keçilib, bir sıra ciddi maneələr dəf edilib. Prezident İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsində xalqımızın tarixin müxtəlif dövrlərində yaşadığı taleyə diqqət çəkib. Nə demək olar, qismətimizə ağır tale düşüb. Təzadə baxın ki, biz həm əsrlər boyu müstəqillik eşqi ilə yaşamış xalq, həm də əsrlər boyu müstəmləkəçilik şəraitində yaşamış xalq. Xalqımız qədim zamanlarda, eləcə də Rusiya və fars imperiyaları dövrlərində çətin sınaqlarla üzləşib. Təxminən 70 il davam edən sovet rejimi də müstəmləkəçiliyin başqa bir forması idi. Bu rejimin sərt ideoloji buxovları hələ də yaddaşlardan çıxmıyır. Təbii ki, müstəmləkə quruluşları xalqımızın milli-mənəvi dəyərlər sisteminə, o cümlədən də dilimizə tə-

sirsiz ötürməyib. Bununla belə, biz dilimizi yaşatmağa nail olmuşuq. Müstəqillik dövründə hər sahədə uğurlar qazandığımız kimi, zamanında dilimizə olan yad təsirləri də azaldırıq.

Azərbaycan dili xalqımızın mənəvi sərvəti, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə sarsılmaz təməli, dövlətimizin müstəqilliyinin başlıca rəmzlərindən biridir. Bu dildə dünya ədəbiyyatı xəzinəsinə daxil olan misilsiz əsərlər yaradılıb. Tarixin sınaqlarından çıxan gözəl ənənələrimiz, milli-mənəvi dəyərlərimiz məhz bu

dilinə özünün yüksək münasibətini ifadə edib.

Ana dilinin qorunması hər bir vətəndaşın və dövlətin vəzifəsidir

Müasir dünya qlobalizmə əsaslır - bugünkü dünyada qapalı məkanda yaşamaq mümkün deyildir. Təmaslar qaçılmazdır, internet resursları, sosial şəbəkələr həyatımıza möhkəm daxil olub. Belə şəraitdə istər-istəməz bizim dilimizə də kənar təsirlər yol tapır, dilimizə xarici kəlmələr daxil olur və onlardan istifadə edilir. Bunu məqbul saymaq mümkün deyil. Bəzən bilərəkdən, bəzən bilməyərək-

dildə cıllanaraq qərinələrin sınaqlarından çıxmış, nəsillərdən-nəsillərə ötürülmüş və bu günümüzdə gəlib çatmışdır. Bu gün biz bir xalq kimi varıqsa, Vətənimizin sorağı dünya arenalarından gəlsə, buna görə Azərbaycan dilinə borcluyuq. "...Bizim dilimiz böyük xalqın dilidir, bunu heç vaxt unutmamalıyıq və bizim dilimiz heç bir dilin kölgəsində ola bilməz. Bizim dilimiz zəngindir, sən istənilən ifadəni deyə bilərsən, istənilən şeyi yazə bilərsən. Çox zəngin, çox melodik və gözəldir", - deyər Prezident İlham Əliyev Azərbaycan

dən dilimizə daxil olan xarici kəlmələr - onlar dilimizi zənginləşdirmir və o kəlmələri istifadə edənləri daha ağıllı etmir - dilimizi pozur. Bu proses bəlkə də hiss olunmayacaq dərəcədə yavaş gedir. Bununla belə, Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, dilimizi damcı-damcı sarsıdır. Bu isə böyük fəsadlara yol açə bilər. "Dil əldən gedəndən sonra, yaxud da ki, pozulandan sonra, ya da başqa dilə tamamilə uyğunlaşandan sonra onda milli kimlik də gedəcək, ondan sonra dövlətçilik də gedəcək, ondan sonra, Allah eləməsin, ölkəmiz də, necə dəyərlər, böyük fəlakətlə üzləşə bilər.

Ona görə Azərbaycan dilini qorumaq hər birimizin vəzifəsidir. Bunu məntəqlə deyirəm və hamını bu mübarizəyə dəvət edirəm", - deyər Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Fikirlərinə davam edən Prezident İlham Əliyev respublikamızda Azərbaycan dilinin qoruyucusunun Azərbaycan dövləti olduğuna da xüsusi vurğu edib. Həqiqətən də, müstəqillik dövründə Azərbaycan dilinin saflığının qorunması və statusunun möhkəmləndirilməsi istiqamətində bir sıra mühüm addımlar atılıb. Bu sahədə dövlət siyasətinin əsası Azərbaycan

ANA DİLİMİZ VARSA, BİZ DƏ VARIQ!

dilinin sözün əsl mənasında təəssübkeşi olan ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Heydər Əliyev hələ keçmiş sovet dövründə SSRİ Konstitusiyası haqqında danışarkən öz nitqində xüsusi olaraq vurğulamışdır ki, Konstitusiya vətəndaşlara təhsil hüququ vermişdir. Bu hüquq ana dilində oxumaq imkanı ilə təmin olunur. O dövrdə belə bir fikir ifadə etmək böyük cəsarət və milli təəssübkeşlik nümunəsi idi. Heydər Əliyevin Azərbaycan dilinə dövlət dili statusunun verilməsində əvəzsiz rolu olub. 1978-ci il aprelin 2-də IX çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Azər-

baycan Sovet Sosialist Respublikası Konstitusiyasının layihəsi və onun ümumxalq müzakirəsinin yekunlarına həsr olunmuş VII sessiyasında məruzə ilə çıxış edən Heydər Əliyev 73-cü maddənin aşağıdakı redaksiyada verilməsi təklifini irəli sürüb: "Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının dövlət dili Azərbaycan dilidir."

Heydər Əliyevin hazırlayıb həyata keçirdiyi dövlət quruculuğu strategiyasının tərkib hissəsi olan dil siyasətinin nəticəsidir ki, ötən əsrin 70-ci illərində Azərbaycan dilinin tarixi intensiv şəkildə öyrənilmiş, müasir Azərbaycan dilinin problemləri ilə bağlı çoxsaylı elmi-nəzəri əsərlər yazılmışdır. Xalqını, Vətəninə hədsiz məhəbbətlə sevən Heydər Əliyev ana dilimizə həssas yanaşmasını 1993-cü ilin yayında xalqın təkidli tələbi ilə müstəqil Azərbaycanın rəhbərliyinə gəldikdən sonra da davam etdirdi.

Ölkəmizdə Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu ana dilinə qayğı siyasəti son iyirimi ildən artıq müddətdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən eyni ardıcılıqla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev qloballaşma şəraitində dilimizin yad təsirlərdən qorunmasını, saflığının təmin edilməsini hədəfləyən bir sıra sənədlər imzalayıb. Dövlətimizin başçısının "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı haqqında" 2012-ci il 23 may tarixli, "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi haqqında" 2012-ci il 29 may tarixli, "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2013-cü il 9 aprel tarixli, "Azərbaycan dilinin elektron məkanda daha geniş istifadəsinin təmin edil-

məsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında" 2018-ci il 17 iyul tarixli sərəncamları, "Azərbaycan dilinin saflığının qorunması və dövlət dilindən istifadənin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 2018-ci il 1 noyabr tarixli Fərmanı, həmçinin "Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyası haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə" Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 26 noyabr tarixli Qərarı ana dilinə dövlət qayğısının artırılması, dilçilik sahəsində fundamental və tətbiqi araşdırmaların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün əlverişli şərait yaradıb.

Xaricdə yaşayan soydaşlarımız da ana dilini mükəmməl bilməlidirlər

Bəhs olunan müsahibəsində Prezident İlham Əliyev, həmçinin xaricdə yaşayan azərbaycanlıların ana dilini mükəmməl bilmələri məsələsinə diqqət çəkib. Təəssüf doğuran haldır ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlıların bir çoxu ana dilini məişət səviyyəsində bilirlər və bu tendensiya nəsillər dəyişdikcə daha da dərinləşir.

Bunun bir sıra səbəbləri var. Məsələn, azərbaycanlıların yaşadıkları bəzi ölkələrdə Azərbaycan dilində tədris verən məktəblər yoxdur. Bunu ədalətsizlik kimi dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev vurğulayıb: "Bu, böyük ədalətsizlikdir və bu ədalətsizliyə son qoyulmalıdır. Biz imkan daxilində təsir etməyə çalışırıq, amma imkanlarımız da çox geniş deyil. Bunun üçün də mənim göstərişimlə artıq onlayn məktəblər açılır və onların sayı da çoxalmalıdır, əhatə dairəsi çoxalmalıdır. Azərbaycanlıların yaşadıkları bütün yerlərdə onlayn Azərbaycan dili məktəbləri olmalıdır ki, bizim uşaqlarımız öz ana dillərini bilsinlər".

Mübariz ABDULLAYEV